

Fremmedspråk i videregående skole for hørselshemmede elever

TOLKNINGSUTTALELSE | 12.12.2014

Hørselshemmede elever som har opplæring i og/eller på tegnspråk eller bruker tolk, er unntatt kravet til fremmedspråk eller språklig fordypning. Det er mulig å ha norsk tegnspråk som fremmedspråk.

Gjelder

- Forskrift til opplæringslova - § 1-9 Nærmere om opplæring i framandspråk, fordjuping og arbeidslivsfag i grunnskolen
- Forskrift til opplæringslova - § 1-10 Opplæring i framandspråk i vidaregåande opplæring

Forsterket opplæring i norsk tegnspråk i stedet for fremmedspråk

Utdanningsdirektoratet ønsker innledningsvis å avklare en problemstilling som det har vært ulike forståelser av. Elever som mottar opplæring i og/eller på tegnspråk etter opplæringsloven §§ 2-6 eller 3-9, er unntatt kravet til fremmedspråk eller språklig fordypning. Disse elevene skal i grunnskolen få forsterket opplæring i engelsk, norsk, samisk, finsk eller et annet språk som eleven allerede har et grunnlag i. Et slikt språk som eleven allerede har et grunnlag i kan være norsk tegnspråk.

Norsk tegnspråk som fremmedspråk

Elever som ikke har opplæring på tegnspråk etter §§ 2-6 eller 3-9 kan, uavhengig av om eleven er hørselshemmet eller ikke, velge norsk tegnspråk som fremmedspråk dersom skolen tilbyr det. Skoleeier

kan velge å tilby norsk tegnspråk som ett av de fremmedspråkene de velger å tilby i medhold av forskriften §§ 1-9 eller 1-10. Dette er en annen forståelse enn det vi la til grunn i brev av 12.05.2009 til Fylkesmannen i Rogaland.

Å unnta fra fremmedspråk i vedtak om spesialundervisning

På bakgrunn av avklaringen over, antar Utdanningsdirektoratet at spørsmålet om fritak fra fremmedspråk for elever som ikke mottar opplæring etter § 3-9 ikke er like aktuelt. Dette fordi disse elevene kan ha norsk tegnspråk som fremmedspråk. Vi vil likevel bekrefte at man på bakgrunn av sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning etter samtykke kan avgjøre at eleven ikke skal ha opplæring i fremmedspråk. Et slikt unntak vil imidlertid ikke være å anbefale i videregående opplæring, dersom eleven tar sikte på å oppnå vitnemål ved avsluttet opplæring.

Spesialundervisning i stedet eller i tillegg til opplæring etter §§ 2-6 eller 3-9

Dersom vilkårene i kapittel 5 om spesialundervisning er oppfylt, hensynet til eleven tilsier det, og eleven/foreldrene samtykker, kan opplæring i norsk tegnspråk gis som spesialundervisning i stedet for opplæring etter §§ 2-6 eller 3-9. Elever kan også ha rett til opplæring i tegnspråk i form av spesialundervisning i tillegg til tegnspråkopplæring etter §§ 2-6 eller 3-9.

Fritak fra fremmedspråk ved bruk av tolk

Etter opplæringsloven § 3-9 kan elever som har tegnspråk som førstespråk, og som oppfyller de øvrige vilkårene i bestemmelsen, velge hvorvidt de ønsker videregående opplæring i og på tegnspråk i et tegnspråklig miljø eller videregående opplæring med tolk i ordinære videregående skoler. Det kan være ulike grunner til at eleven velger det ene fremfor det andre, og én årsak til at eleven velger tolk i ordinær videregående skole kan være skolens beliggenhet. Elever som velger tolk i ordinær videregående skole kan ha like store utfordringer med å lære seg et fremmedspråk, som elever som velger å motta opplæring i et tegnspråklig miljø. Selv om vilkåret for fritak i forskriften § 1-10 er at eleven har «opplæring i (...) norsk teiknspråk etter opplæringslova § 3-9», mener Utdanningsdirektoratet at det vil være en for snever tolkning å utlede at kun de som velger opplæring i og på tegnspråk i et tegnspråklig miljø er fritatt fra kravet om opplæring i fremmedspråk. En elev som oppfyller kravene i opplæringsloven § 3-9 og velger opplæring med tolk i ordinær videregående skole, behøver med andre ord ikke oppfylle kravet om opplæring i fremmedspråk.